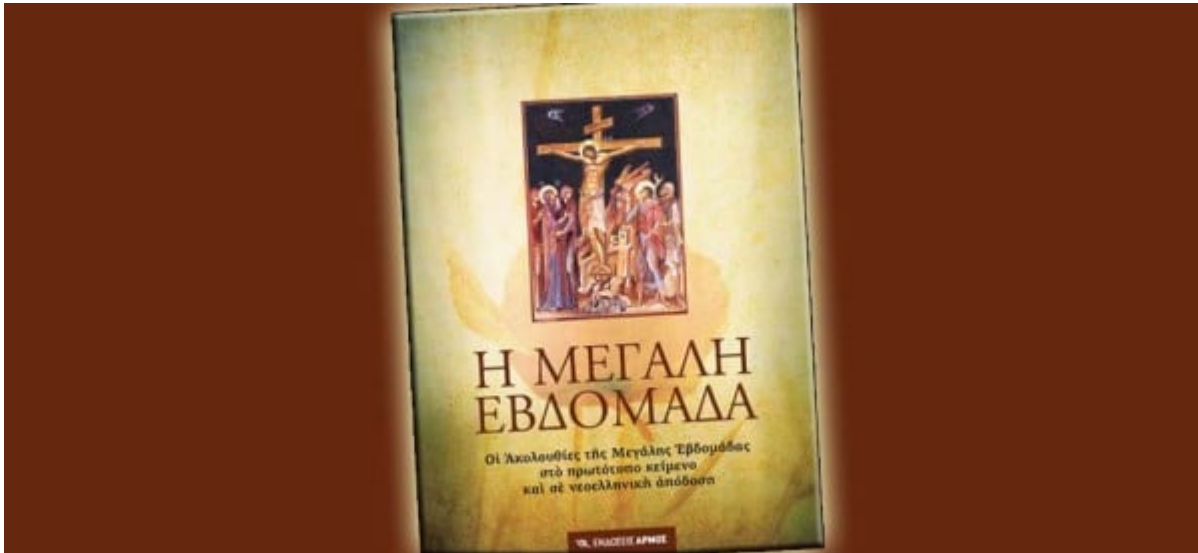

Μεταφράζοντας τη Μεγάλη Εβδομάδα...

/ [Πεμπτούσια](#)

Image not found or type unknown

Αυτό που νιώθεις όταν μπαίνεις στον ανθώνα των Τροπαρίων της Μ. Εβδομάδας είναι ένα αίσθημα παρείσακτου, σαν να είσαι ελάχιστος για να βρίσκεσαι εκεί, ως «μη έχων ένδυμα». Κι όταν συνέλθεις από το δέος, καταλήγεις να ασχολείσαι με πεζά φιλολογικά ερωτήματα: Πως να μεταφράσω; σε έμμετρο δεκαπεντασύλλαβο; να κάνω μοντέρνα λογοτεχνική μετάφραση; να αποδώσω τα υψηλά νοήματα με ανάλογες εκφράσεις του πρωτοτύπου;

Για μένα οι απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά ήταν αρνητικές, αφού όλες συνοδεύονταν από ένα φόβο πως ό,τι και να γίνει θα πρόκειται για βεβήλωση. Τελικά κατέληξα να δώσω στον σημερινό αναγνώστη που έχει απομακρυνθεί από τη γλώσσα των τροπαρίων μια βοήθεια να κατανοήσει γλωσσικά τα κείμενα των τροπαρίων, ιδίως τους πολύ δυσνόητους στίχους, όπως π.χ.:

Ἰκανούσθω τὸ κοινωνικὸν ψυχῆς ἡμῶν ἔλαιον ἐν αγγείοις,

ὅπως ἐπάθλων μὴ θέντες καιρὸν ἐμπορίας, ψάλλωμεν...

Ρύσιον παντὸς τοῦ βροτείου γένους, τὸ οἰκεῖον, Ἄγαθέ,

τούς σους μαθητὰς ἐπότισας, εὐφροσύνης ποτήριον πλήσας...

Ἄπιτε τοῖς μαθηταῖς ὁ Λόγος ἔφη, τὸ πάσχα ἐν ὑπερώῳ τόπῳ,

ᾧ νοῦς ἐνίδρυτε, οἷς μυσταγωγῶ...

Τα μεταφραστικά προβλήματα αντιμετωπίστηκαν με διάφορα «τεχνάσματα» για να διευκολυνθεί ο αναγνώστης:

- Διαιρέθηκαν τα τροπάρια σε λογικούς στίχους και η μετάφρασή τους, χωρίς να πλατυάζει, βρίσκεται ακριβώς δίπλα τους.
- Ἐγινε προσπάθεια να υπάρχει, στο μεγαλύτερο μέρος των στίχων, μια τουλάχιστον λέξη-κλειδί του πρωτοτύπου και στη μετάφραση, που θα λειτουργεί ως οδηγός για τον αναγνώστη, ο οποίος επιθυμεί να παραβάλλει τη μετάφραση με το πρωτότυπο.
- Η γλώσσα της μετάφρασης είναι απολύτως βατή, χωρίς λογοτεχνικές ακροβασίες. Ἄλλωστε δεν φιλοδοξεί να είναι λογοτεχνική.

Η μεταφραστική αυτή διαδικασία, άλλοτε εύκολα άλλοτε δυσκολότερα, έφτασε σε ένα τέλος.

Εξαιρετικά δύσκολο ήταν, όταν έπρεπε να μεταφερθεί η ομορφιά που σταλάζει από κάθε λέξη, κάθε στίχο αυτού του ποιητικού παραδείσου. Και το πρόβλημα γίνεται σχεδόν άλυτο, όταν αναλογιστεί κανείς τι έχει προστεθεί πάνω τους στους αιώνες που διάβηκαν από τότε που γράφτηκαν. Με πόσο λιβάνι, με πόσες προσευχές και με πόσα δάκρυα είναι ποτισμένα. Τόσο, που και να τ' αγγίξεις φοβάσαι μη σε κάψουν. Φράσεις όπως «τὸν νυμφῶνά σου βλέπω, σωτήρ μου, κεκοσμημένον...», ή το τροπάριο της Κασσιανής δεν χρειάζονται μετάφραση φιλολογική. Ἐχουν ήδη μεταφραστεί βιωματικά από τους πιστούς.

Αὐτὰ καὶ πολλὰ ἀκόμη ἐρωτήματα καὶ δισταγμοὺς ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσει ὅποιος θελήσει νὰ μπει σ' αὐτὴ τὴν περιπέτεια. Στὸ τέλος δε θα καταλήγει στὸ συμπέρασμα πὼς καὶ ἡ καλύτερη μετάφραση δὲν μπορεῖ νὰ παραβληθεῖ με τὸ πρωτότυπο. Ἀναπόφευκτη ἐπομένως ἡ προτροπὴ πρὸς τοὺς ἀναγνώστες του: Διαβάσετε καὶ τὸ πρωτότυπο.

- *Η Μεγάλη Εβδομάδα*
- *Εκδότης: Εκδόσεις Αρμός*
- *ISBN13: 978-960-527-691-1*
- *Σελίδες: 530*
- *Ημ/νία Έκδοσης: Μάρτιος/2012*

Γιάννης Σούκης